

15.9.2023

Sosiaali- ja terveysministeriö
Lausuntopalvelu.fi**ASIA Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi hoitotakuusta
VN/21301/2023**

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Lääkäripalveluyritykset ry:n lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi, jossa ehdotetaan, että seitsemän vuorokauden hoitoon pääsyn enimmäisajasta (voimaan 1.11.2024) kiireettömässä perusterveydenhuollon sairaanhoidossa luovutaan. Hoitoon pääsyn enimmäisajaksi säädettäisiin toistaiseksi voimassa olevassa lainsäädännössä 14 vuorokautta 1.9.2023 voimaan tullutta väliaikaista lainsäädäntöä vastaavasti.

Pääministeri Orpon hallituksen ohjelman mukaan henkilöstöpulan takia pidetään voimassa 1.9.2023 voimaan tullut 14 vuorokauden hoitotakuu. Suun terveydenhuollon hoitotakuuseen ei tehdä muutoksia (1.9.2023 alkaen hoitotakuuaika on neljä kuukautta ja 1.11.2024 alkaen kolme kuukautta).

Esityksen tavoitteena on turvata julkisessa terveydenhuollossa kiirettömään hoitoon pääsy kohtuullisessa ajassa kuitenkin siten, että sääntely tukee paremmin hyvinvointialueiden mahdollisuuksia antaa palvelut laissa säädetyssä enimmäisajassa henkilöstövaje ja muut palvelujärjestelmän kantokykyyn ja toimivuuteen liittyvät seikat huomioon ottaen. Esityksen taustalla on lisäksi tarve tasapainottaa julkista taloutta, ja esitys on yksi toimenpide tämän tavoitteen saavuttamisessa. Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2023 budjettilakina.

Lääkäripalveluyritykset ry (LPY) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esitysluonnoksesta. Alla on vastauksemme Lausuntopalvelussa.

Yleistä hoidon saatavuuden parantamisesta

Suomessa on ollut jo vuosikymmenten ajan haasteita julkisen sektorin terveystalouden oikea-aikaisen saatavuuden suhteen. Eduskunta sääti terveydenhuollon hoitotakuusta jo vuonna 2005. Tavoitteena oli ohjata kuntia ja kuntayhtymiä hoitoonpääsyn parantamisessa. Silloin asetetut hoitotakuun määraajat olivat pitkiä myös kansainvälisesti verrattuna.

Terveystalouden kysynnän kasvaessa muun muassa väestön ikääntymisen myötä on julkisen terveydenhuollon palveluiden saatavuus heikentynyt entisestään. Vuosituhannen alkupuolella käynnistetyn sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kokonaisuudistuksen (sote-uudistus) keskeisenä tavoitteena on ollut palveluiden saatavuuden parantaminen.

Sote-palveluiden järjestämisvastuun siirtämisen kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille piti luoda edellytykset hoitoonpääsyn parantamiselle.

15.9.2023

Viime vaalikaudella hyväksytty lainsäädäntö hoitotakuun vaiheittaisesta kiristämisestä on sinänsä kannatettava. Ensimmäinen vaihe eli perusterveydenhuollon kiireettömän hoidon hoitotakuun kiristyminen 14 vuorokauteen tuli voimaan 1.9.2023 ja seuraavan vaiheen oli tarkoitus tulla voimaan 1.11.2024. Silloin perusterveydenhuollon hoitotakuu olisi lyhentynyt 7 vuorokauteen hoidon tarpeen arvioinnista.

Sote-uudistuksen valmistelu ja turvallisen siirtymän toteuttaminen ovat sitoneet hyvinvointialueiden terveydenhuollon ammattihenkilöstön resursseja. Kevättalvella 2020 alkaneen koronakriisin hoitaminen työllisti terveydenhuollon henkilökuntaa ja ko. työpanos oli poissa perustehtävien hoitamisesta. Hoitojonot pitenevät ja hoitovelka kasvoi merkittävästi. Taloudellisten resurssien rajallisuuden ja henkilöstöpulan vuoksi hyvinvointialueilla on nyt valtavia haasteita voimassaolevan hoitotakuun saavuttamisessa.

LPY:n näkemys hoitotakuun toteuttamisesta

LPY:n mielestä ei ole tarkoituksenmukaista säätää perusterveydenhuollon hoitotakuusta liian tiukasti. Silloin kansalaisille annettaisiin palvelulupaus, jota ei kyetä toteuttamaan. Sen sijaan nyt on tärkeää varmistaa, että kaikille perusterveydenhuollon hoitoa tarvitseville turvataan hoitoonpääsy viimeistään 14 vuorokaudessa hoidon tarpeen arvioinnista.

Jos hyvinvointialue ei muutoin saavuta voimassa olevaan lakiin kirjattua hoitotakuun määräaika, on sen hankittava kyseinen palvelu ostopalveluna tai myönnettävä potilaalle palveluseteli hoidon saatavuuden varmistamiseksi. LPY esittää, että palvelusetelien ja ostopalveluiden käyttöönottoa helpotetaan muun muassa poistamalla sote-lainsäädännöstä alihankintaa koskevia rajoituksia.

Yhdistyksen mielestä on tärkeää, että valtiovalta ohjaa ja kannustaa hyvinvointialueita hyödyntämään hoidon saatavuuden parantamiseksi kaikkia resursseja, myös yksityisellä sektorilla tarjolla olevia.

LPY pitää hyvänä, että hyvinvointialueiden on lokakuusta 2023 alkaen julkaistava kuukausittain perusterveydenhuollon hoitoonpääsyn enimmäisaikojen toteutumisen tiedot verkkosivuillaan toimintayksiköittäin. Tällöin myös kansalaiset tietävät, mikä on kulloinenkin hoidon saatavuus.

LPY edellyttää, että Valvira ja aluehallintovirastot seuraavat ja valvovat voimassa olevan hoitotakuun toteutumista. Tarvittaessa Valviran on määrättävä sanktio hyvinvointialueelle, joka ei noudata hoitotakuun määräaikoja.

Edellä mainitun lisäksi LPY esittää, että hoidon jatkuvuuden ja saatavuuden kannalta olisi perusteltua asettaa tavoitteeksi erikoissairaanhoidon hoitotakuuaikojen puolittaminen tällä vaalikaudella nykyisestä kuudesta kuukaudesta kolmeen kuukauteen.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja